

EU og dansk natur- genopretning

JESPER FREDSHAVN
DCE

EU og datagrundlaget for dansk natur- genopretning

JESPER FREDSHAVN
DCE

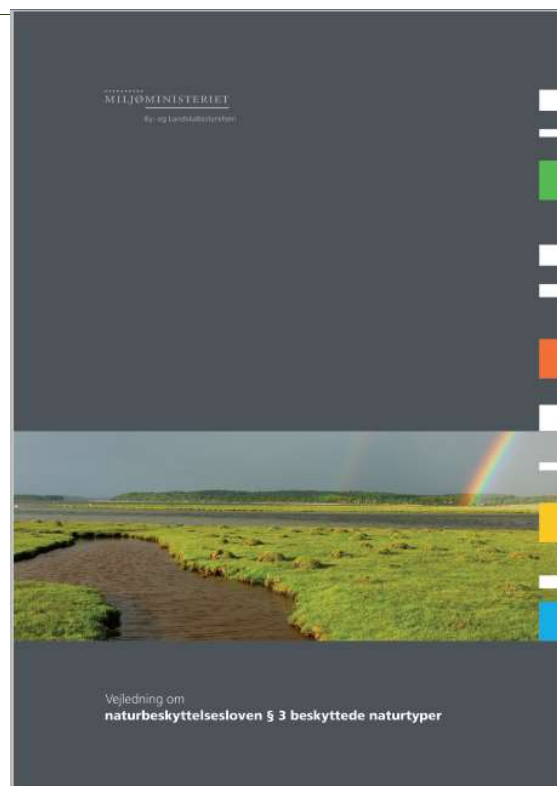
DK

- Naturbeskyttelsesloven 1992
- Vejledende udpegning:
 - §3-arealer
 - Eng
 - Hede
 - Mose
 - Strandeng
 - Overdrev
 - Sø
- Sikring mod ændring i tilstand
- Vokse ind/ud

EU

- Habitatdirektivet 1992
- Kommissionsgodkendt udpegning:
 - 261 Habitatområder (Natura 2000)
 - 60 Naturtyper, Bilag 1
 - 8 Marin
 - 5 Søer
 - 3 Vandløb
 - 45 Terrestriske
 - 82 Arter, Bilag 2, 4 og 5
- Opnå gunstig bevaringsstatus
- Fastholde og forbedre status

DK

IN

EU

EUROPE
OG ENVI
Nature

Habitatbeskrivelser, a Beskrivelse af danske na (NATURA 2000 typer)

"Interpretation Manual of European
tolkning af de naturtyper, som er på l
stå, hvis man ikke har et omfattende
For at forstå logikken i naturtypesyst
manual - Habitats of the European C
tidl. Skov- og Naturstyrelsen og det t
forarbejder, følgende beskrivelser m
forståelsen af, hvad der omfattes heri

Beskrivelserne struktureres som følg
• NATURA 2000 naturtype koden
• Dansk navn
• Beskrivelse/definition
• Karakteristiske arter fra EU's for
• Eksempler på steder, flora m.v.
• Afgrænsning mod andre lignende
• Afgrænsning mod ikke-omfattede n

De karakteristiske arter er listet og m
viser, at et areal med meget stor sand
har vist, at disse arter er nærværende
karakteristisk art for. Nogle karakter
mere end en slags bøgskov, idet bøg
nogle og beskrivelser skarpt mellem
karakteristiske arter også juridisk ind

Den betydning de øvrige artsgrupper
beskrives som habitatnatur, afhængende
enkelte naturtypers variationsbredde.
habitatbeskrivelser.

NB: De marine typer (1110 - 1180 s
EU's Interpretation Manual, udarbejdet
2016 foretaget en række mindre præc
kvalitetssikring af alle typebeskrivelser

Danske navne på karplanter følger D
ske navne" udgivet af Skov- og Natu
ikke eller kan være tvetydige, og der

Habitatbeskrivelser, ver. 1.05, maj 20

EU

NOGLE TIL HABITATDIREKTIVETS DANSKE NATURTYPER

- "f" betyder "følgende" i følgende nøgle
- Hvor der skrives "med" en til flere arter, skal disse blot være tilstede. I øvrigt, fx hvor der står "præget af", skal artsarterne karakterisere arealet ved at have større dækning end andre plante-grupper. En 60% vegetationstilstand kan derfor godt være præget af enlige planter.
- "Domineret af" betyder >50% dækning. Dækning vurderes som lodret projektion af vegetationen.
- Det er vigtigt at starte forfra i nøglen og som udgangspunkt vælge første type, som passer med både nøgle og habitatbeskrivelse, idet man ellers kan få et forkert resultat.
- Prioriterede typer er markeret med *
- Ord og begreber skrevet med kursiv er forklaret på side 6 - 8.

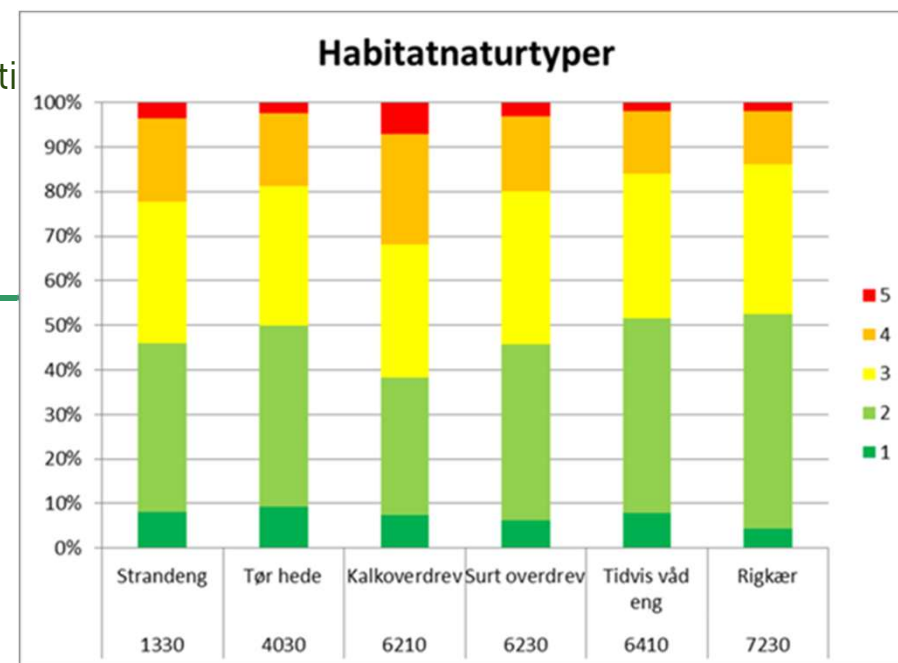
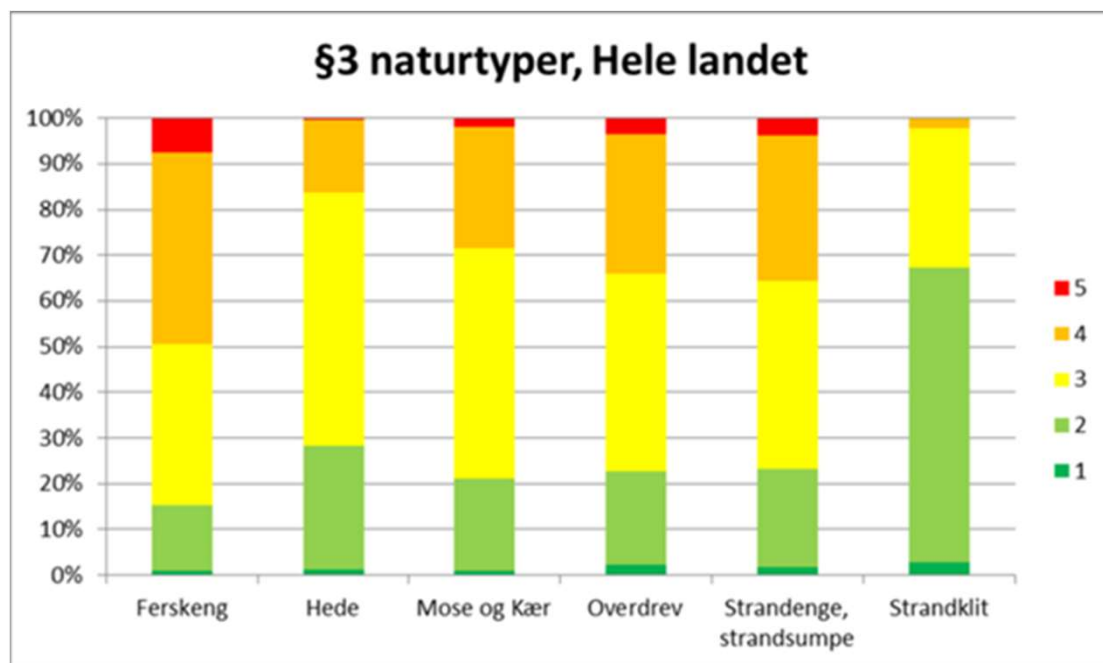
1.a.	Hushave/ mark i omkræft eller endnu mere kulturspændende arealer	ikke omfattet (Type 00)
1.b.	Naturtyper på flyvesand (og/eller lav), fx klit, klitværing, klitstov og skov/krat	8
1.c.	Naturtyper på skrånt, klit eller klippe, som er fuldstændig udsat for havet	31
1.d.	Vandløb (hav, sø, å, kilder/væld) inklusiv tidvis tørre dele	3
1.e.	Naturtyper domineret af træer, bortset fra invasive arter af træer	24
1.f.	Anderledes (hyalene områder, knat, invasive arter udenfor ovenstående)	2
2.a.	Kystnært land præget af havets salt eller oversvømmelse (strand / strandeng)	5
2.b.	Tidligere eller nuværende hjemmestrand inkl. tørvegrave heri og lagzone	22
2.c.	Arealer præget af dværgbuske / lave gyvel / pors (vildt fort)	14
2.d.	Anden tørbund (græsede/overdrev/knat/indlandsklipper mv)	15
2.e.	Anden fugtig bund (eng/mose/sump/søbød/bærmær af urter mv)	18
3.a.	Brakvandspløvet udsigt mod vandløb (flodmunding)	Type 1130
3.b.	Mudder- / sandflader blottet ved ebbe/lavvande (se også type 1310 + 1320)	Type 1140
3.c.	Brak sø (salinitet >= 0,5 promille) / afsnøret fjordtør sø el. lign. (kystlagune)	Type * 1150
3.d.	Hav- eller brakvandsareal bortset fra ovennævnte	4
3.e.	Øvrige vandområder (ferske søer, vandløb og kilder / væld mv)	11
4.a.	Salthavets karbonatformationer dannet ved aktivende gas (bobler)	Type 1180
4.b.	Anden type opragende bund, præget af sten / biogene rev / anden blødbund (rev)	Type 1170
4.c.	Ikke landfast opragende bund præget af sand på ca. 1-20 m dybde (sandbanker)	Type 1110
4.d.	Fjordt, bugt, vig, nær eller lign. uden ekstern eksposering mod åbent hav	Type 1160
4.e.	Andet (f.eks. græsland, mudderbund, landfast sandbund / dybe områder)	ikke omfattet (Type 1100)
5.a.	Bredflodslav/ beskåret kyststrækning (f.eks. strandeng, vade eller mark)	6
5.b.	Anderledes (smalle/ søjle/ eksposerede kyststrækning, fx strandvælde)	7
6.a.	Sand / mudder / myrter præget af enlige planter	Type 1310
6.b.	Sand / mudder domineret af valognes (Spartina)	Type 1320
6.c.	Øvrige dele af strandeng / mark, inkl. tanglister, strandsump mv	Type 1330
7.a.	Øvre del af sandstrand med nogen vindomkræjning af sand (normalt nær klitter)	Type 2110
7.b.	Sandstrand i øvrigt, med eller uden vegetation	ikke omfattet (Type 1200)
7.c.	Græsede/tenede strandestrandvælde præget af enlige planter	Type 1210
7.d.	Græsede/tenede strandestrandvælde præget af flertrige arter (inkl. lav/mos)	Type 1220
7.e.	Andet (grus/stenstrand helt uden planter)	ikke omfattet (Type 1200)
8.a.	Substrat består af sand, vindomkræjning fra strand (kystklitter)	9
8.b.	Substrat består af flyvesand, som ikke er fra strand (indlandsklitter)	10
9.a.	Begyndende klitdannelse inkl. ømme tidvis tørre sandstrand (fordi)	Type 2110
9.b.	Aktiv klit, d.v.s. omkræjning løbende (hvid klit, inkl. vandremiler og vindbånd)	Type 2120
9.c.	Areal præget af dværgbuske / lave gyvel / pors (klitbæde)	Type * 2140
9.d.	Areal præget af dværgbuske / cnekrat	Type * 2250
9.e.	Areal præget af græsbuske inkl. mellemformer til krybende på	Type 2170
9.f.	Areal præget af andre hjemmehørende buske	Type 2180
9.g.	Areal domineret af selvblåede hjemmehørende træer og buske (inkl. sløv fyr)	Type 2190

Habitatnøgle, ver. 1.05, maj 2016

side 2

Naturtilstandsklasser

5 kvalitetsklasser for tilstand og målsætning

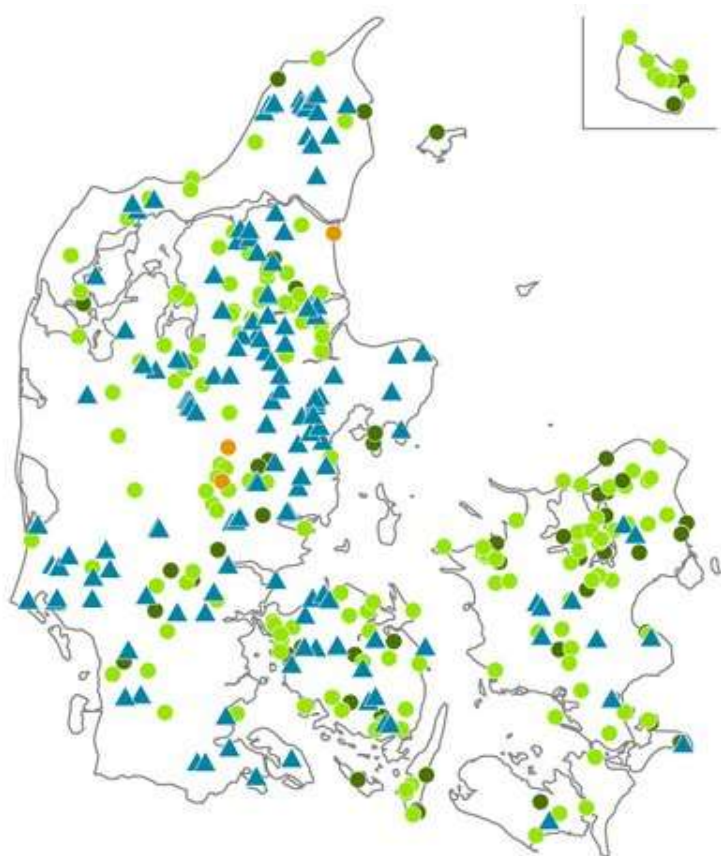
■ V Dårlig naturtilstand.

Habitatdirektivets Artikel 17 rapportering

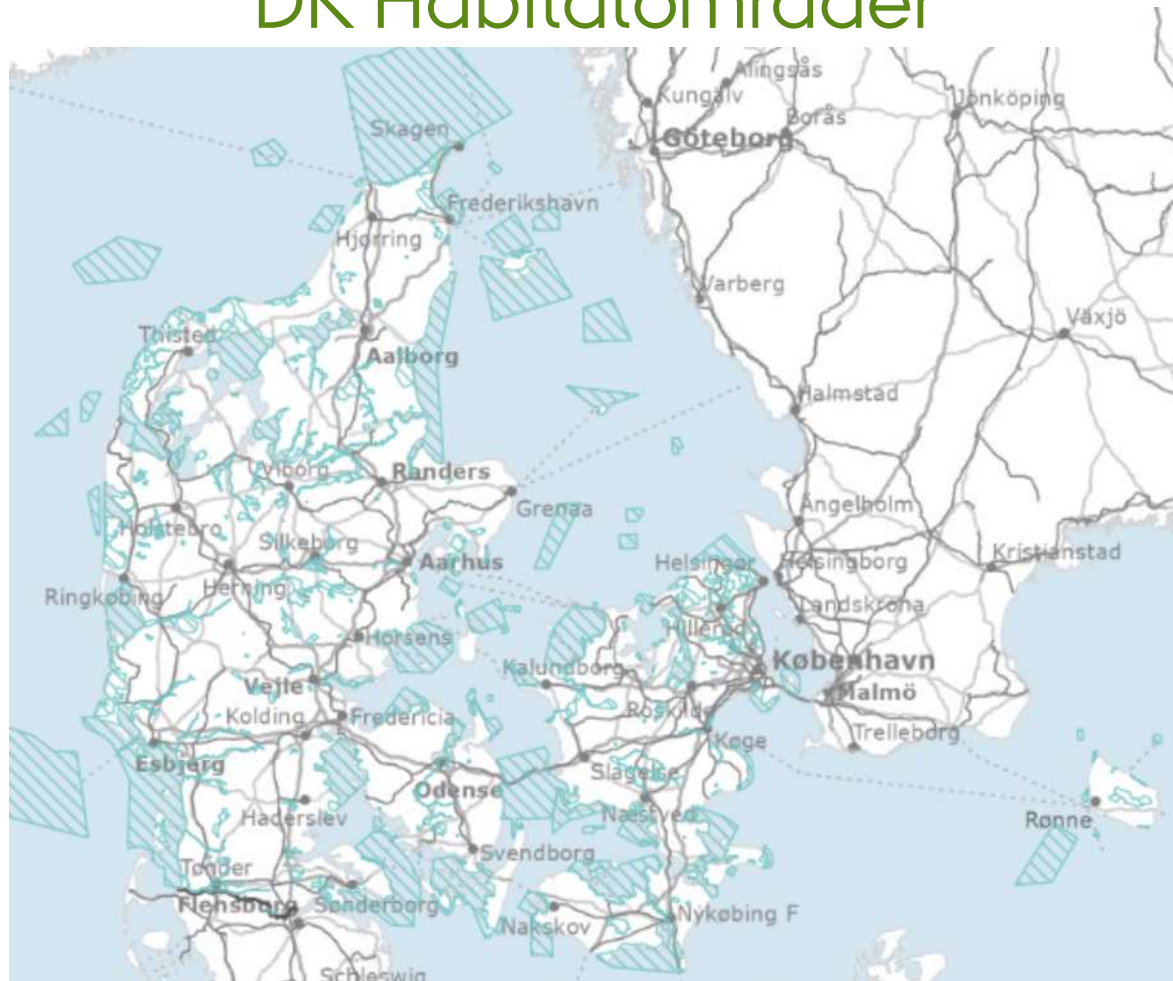
Rapport hvert 6. år (2001, 2007, 2013, 2019....)

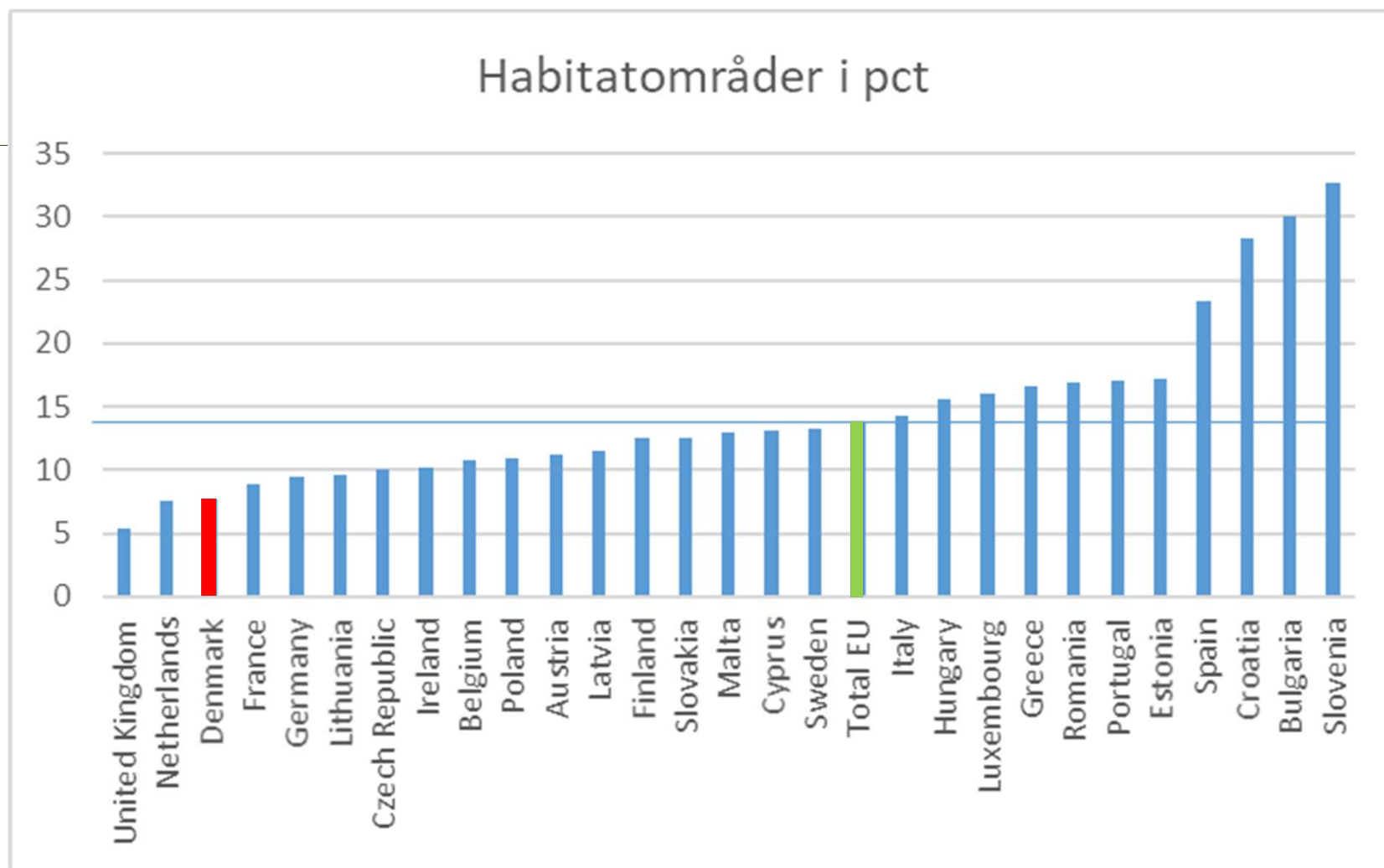
- Bevaringsstatus af Naturtyper og Arter (overvågning efter Art. 11)
- NOVANA kontrol-overvågning
 - Repræsentativt stationsnet
 - Dækker hele landet
 - Hvert 6. år
- Indsats og effekt i Natura 2000-områder (Naturplaner)
- NOVANA kortlægning
 - Fladedækkende kortlægning
 - Dækker kun Natura 2000-områder
 - Hvert 6. år

397 Rijkær stationer

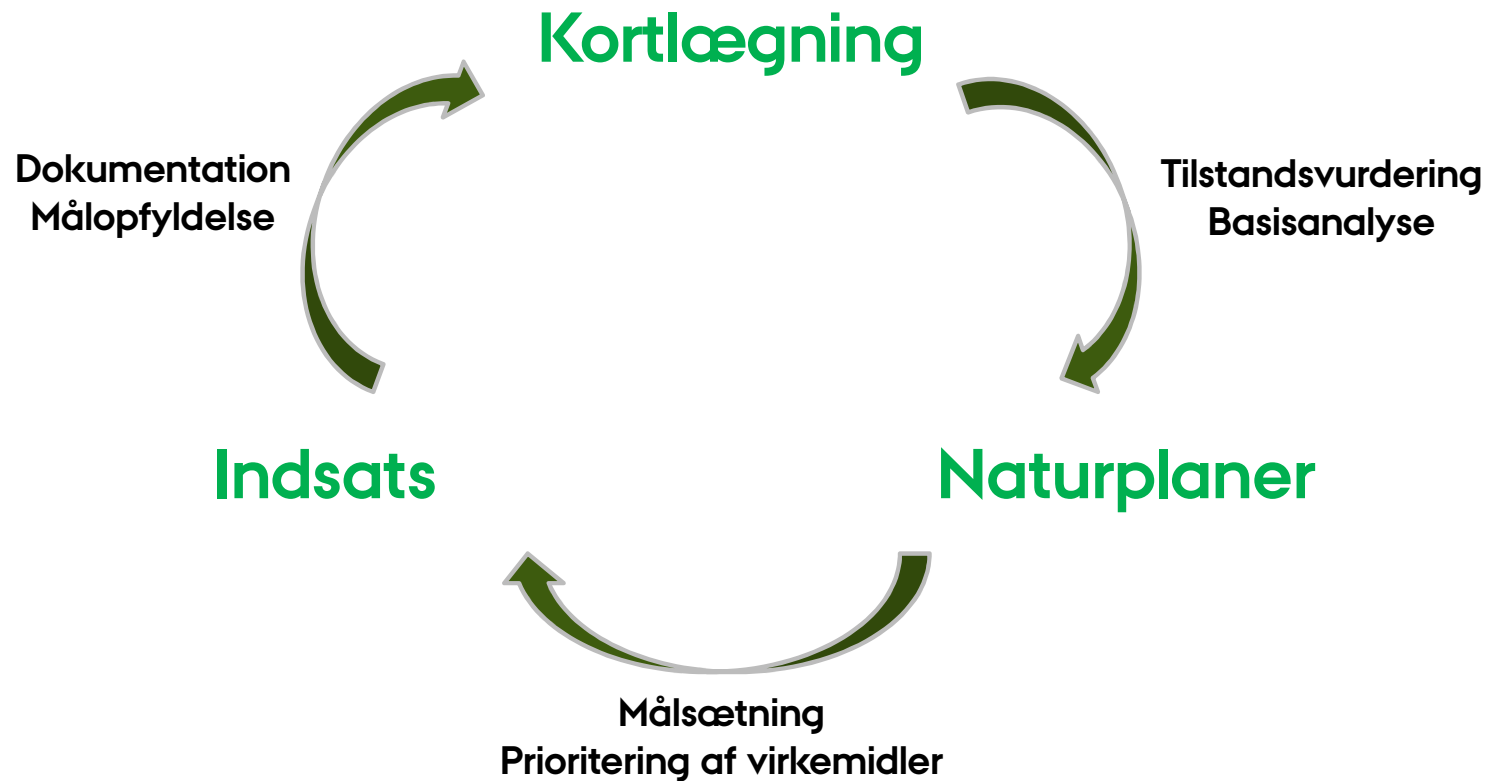

DK Habitatområder

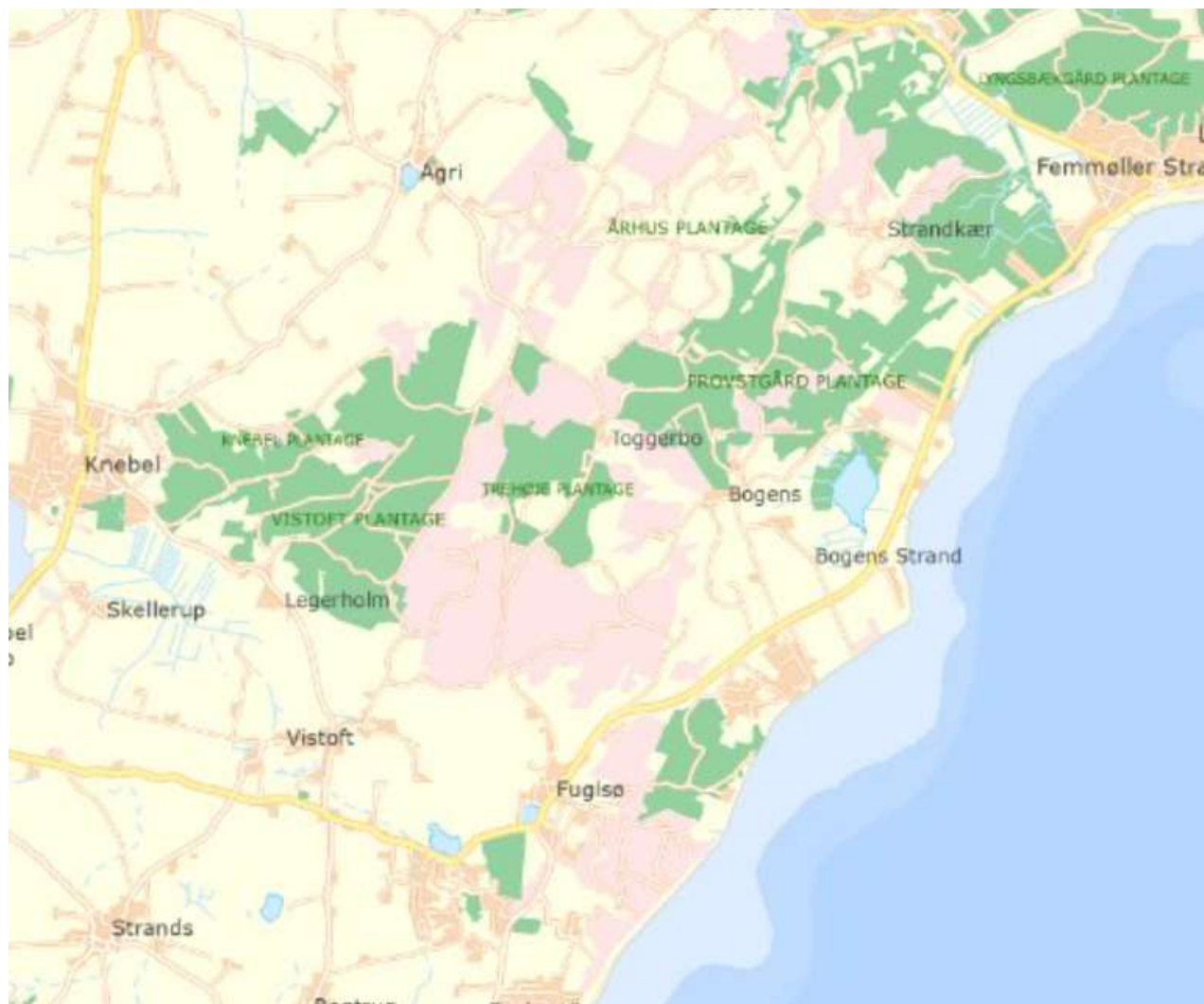

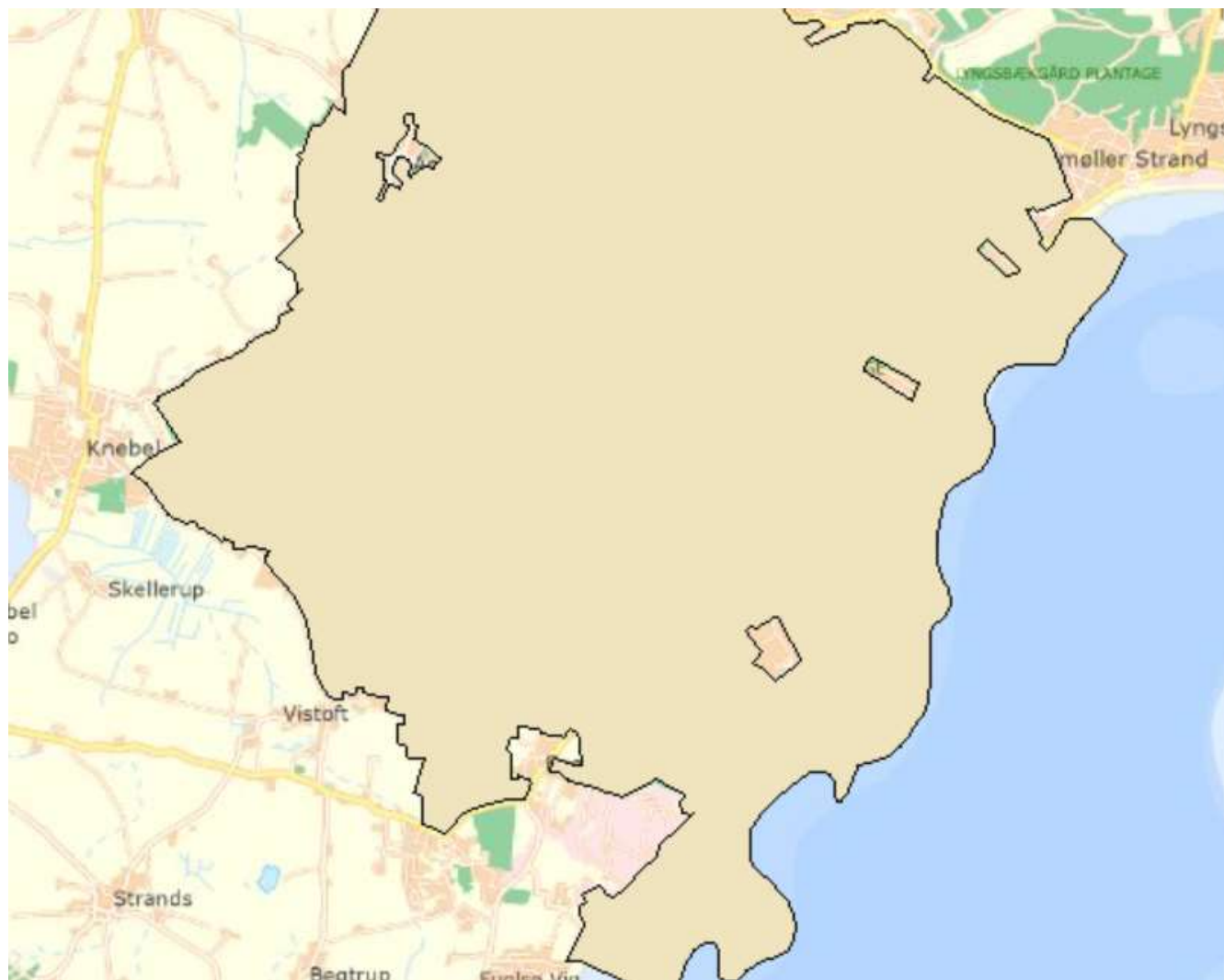
Natura 2000-planlægning

Mols Bjerge med kystvande

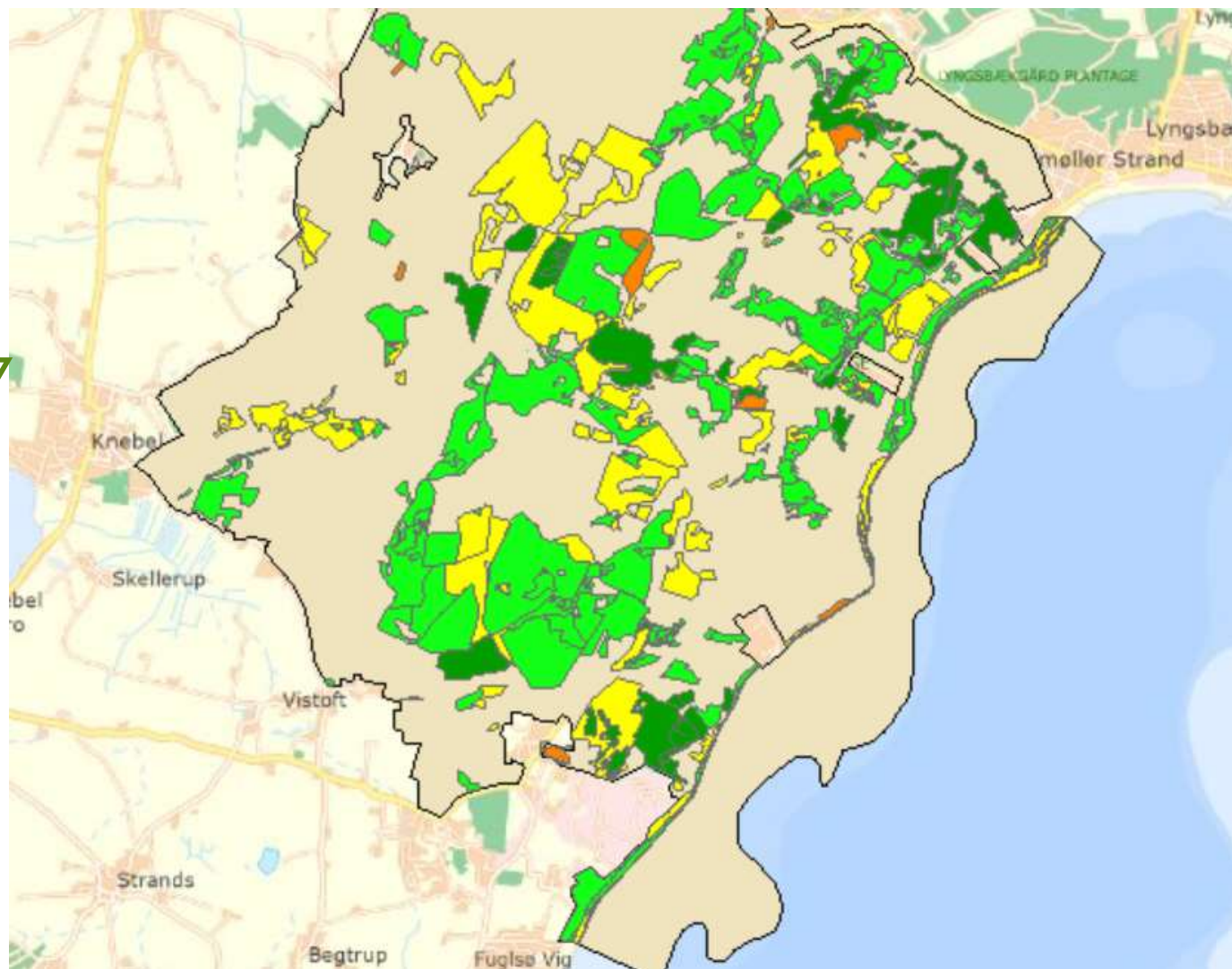

Natura 2000 Habitatområde 227 Mols Bjerger med kystvande

Natura 2000 Habitatområde 227 Mols Bjerger med kystvande

Kortlagte terrestriske
habitatnaturtyper,
her vist med tilstand

Tilstandsvurdering af habitatnatur

-
1. Afgræns arealet
 2. Bestem naturtypen
 3. Vurdér
strukturindikatorerne
 4. Registrér arterne

Indikatorer for naturtilstand

Naturtilstanden vurderes ud fra naturtypens indikatorer på den pågældende lokalitet.

Naturtilstanden vurderes på en skala mellem 0 og 1, hvor 0 er den dårligste tilstand og 1 er referencetilstanden uden negative påvirkninger

For hver indikator angives en score mellem 0 og 1, og den samlede tilstand findes ved at sammenveje disse indikatorer til en samlet vurdering

Tilstandsklasse					
Værdi	1,0 - 0,8	0,8 - 0,6	0,6 - 0,4	0,4 - 0,2	0,2 - 0,0

Strukturindikatorer i lysåbne naturtyper

Strukturindikatorerne afspejler påvirkningsfaktorernes effekt på naturtyperne.

Alle lysåbne naturtyper bedømmes efter de samme indikatorer, der blot har forskellig betydning i hver enkelt naturtype:

- Vegetationsstruktur
- Hydrologi og kystsikring
- Afgræsning og pleje
- Påvirkning af eutrofiering og sprøjtning
- Naturtypekarakteristiske strukturer

Beregning af artsindeks

- Arterne er tildelt en score ml. 1 og 7 efter deres betydning for naturtilstanden - med udgangspunkt i deres påvirkelighed overfor negative påvirkninger – stor påvirkelighed scorer højest – disse arter forsvinder hurtigst fra arealet
- Middelscoren beregnes som gennemsnittet af artsscorerne. Er arterne problemarter i naturtypen bidrager de negativt (-1).

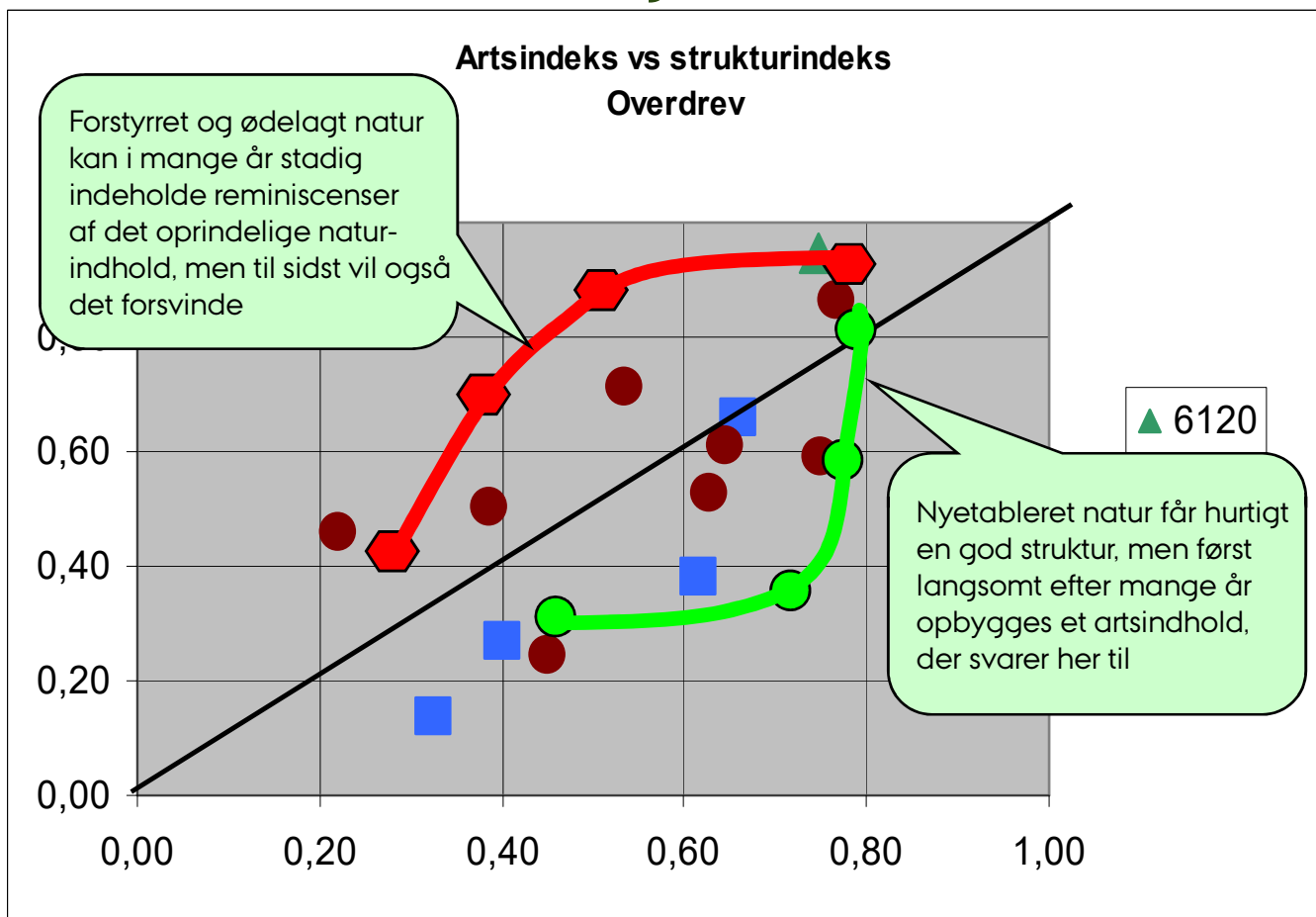
Hoved-naturtype	score	Navn_Dansk	LAT_ART
6200	-1	kløver, hvid-	Trifolium repens
6200	-1	kvik, almindelig	Elytrigia repens ssp. repens
6200	1	hundegræs, almindelig	Dactylis glomerata
6200	1	kløver, rød-	Trifolium pratense
6200	2	gåsemad, almindelig	Arabidopsis thaliana
6200	2	gåsepotentil	Argentina anserina
6200	3	hønsetarm, storblomstret	Cerastium arvense
6200	3	kamgræs, almindelig	Cynosurus cristatus
6200	4	enghavre, dunet	Helictotrichon pubescens
6200	4	flipkrave	Teesdalia nudicaulis
6200	5	djævelsbid	Succisa pratensis
6200	5	evighedsblomst, gul	Helichrysum arenarium
6200	6	kobjælde, opret	Anemone pulsatilla
6200	6	kohvede, blåtoppet	Melampyrum nemorosum
6200	7	guldblomme	Arnica montana
6200	7	gøgeurt, bakke-	Orchis ustulata

Beregning af artsindeks

- Arterne er tildelt en score ml. 1 og 7 efter deres betydning for naturtilstanden - med udgangspunkt i deres påvirkelighed overfor negative påvirkninger – stor påvirkelighed scorer højest – disse arter forsvinder hurtigst fra arealet
- Middelscoren beregnes som gennemsnittet af artsscorerne. Er arterne problemarter i naturtypen bidrager de negativt (-1).

Hoved-naturtype	score	Navn_Dansk	LAT_ART	
6200	-1	kløver, hvid-	Trifolium repens	Problem-arter
6200	-1	kvik, almindelig	Elytrigia repens ssp. repens	
6200	1	hundegræs, almindelig	Dactylis glomerata	
6200	1	kløver, rød-	Trifolium pratense	
6200	2	gåsemad, almindelig	Arabidopsis thaliana	
6200	2	Gåsepotentil	Argentina anserina	
6200	3	hønsetarm, storblomstret	Cerastium arvense	
6200	3	kamgræs, almindelig	Cynosurus cristatus	
6200	4	enghavre, dunet	Helictotrichon pubescens	*-Arter
6200	4	Flipkrave	Teesdalia nudicaulis	
6200	5	djævelsbid	Succisa pratensis	
6200	5	evighedsblomst, gul	Helichrysum arenarium	
6200	6	kobjælde, opret	Anemone pulsatilla	**-Arter
6200	6	kohvede, blåtoppet	Melampyrum nemorosum	
6200	7	guldblomme	Arnica montana	
6200	7	gøgeurt, bakke-	Orchis ustulata	

Økologisk inertie

Paradokser i Natura 2000-planerne

- Naturtypernes bevaringsstatus rapporteres for hele landet
 - For hver af de biogeografiske regioner (atlantisk og kontinental)
- Natura 2000-planerne gælder kun for de udpegede habitatområder
- Hvad med naturtyper, hvor kun 20 % er dækket af N2000? (overdrev, rigkær m.fl.)
- Finansieres af EU's landbrugsstøtte (opretholde landbrugspraksis)

Paradokser i Natura 2000-planerne

- Naturgenopretningen fastholder og forbedrer arealerne som de habitatnaturtyper de er kortlagt til
- Er det muligt at forvalte store sammenhængende arealer som selvforvaltende natur?
- Hvad kommer der ud af det? Habitatnatur?

Stationsudlægning

Stationer udlægges på grundlag af én naturtype

ca. 10 prøvelfelter udlægges tilfældigt indenfor habitatnaturtypen.

2-3 prøvelfelter benyttes til prøvetagning til kemiske analyser

På udvalgte stationer måles også vandstand og udvidet hydrokemiske analyser på 4 prøvelfelter

Struktur og funktion

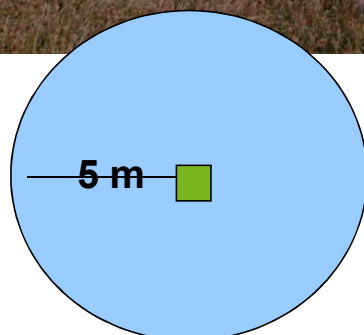
Observationer i prøvefeltet (0,5 x 0,5):

- Pin-point analyse
- Artsliste

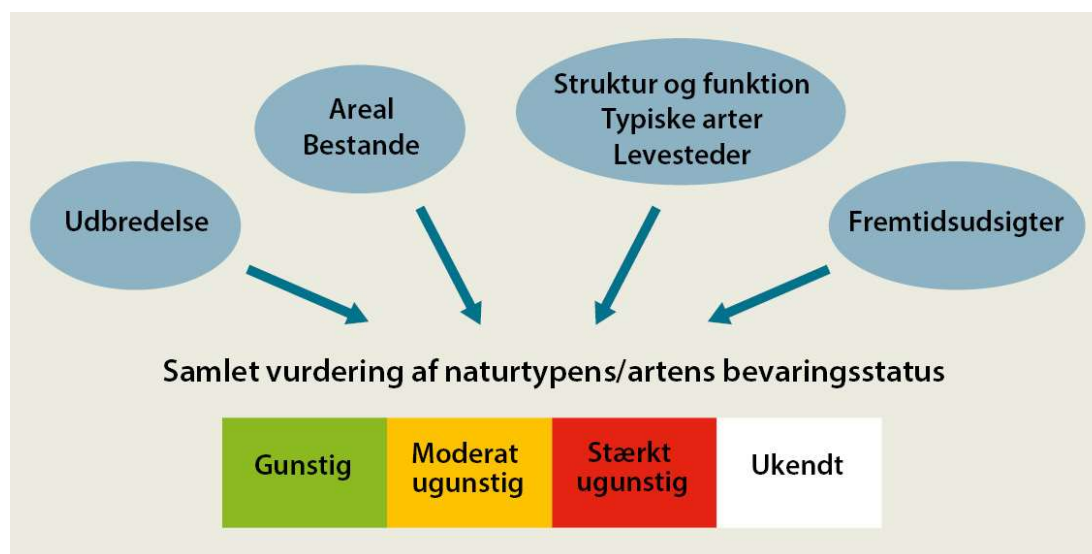
Observationer i 5 m cirklen:

- Supplerende artsliste
- Vegetations højde
- Dækningsgrad af vedplanter
 - dværgbusk, ved < 1m, ved > 1m
- Dækningsgrad af urter
 - Bredbl., græsser, halvgræsser mosser, laver
- Vanddækket flade
- Mineraljord

- Angreb af bladbiller på heder
- Høljestruktur i højmoser
- Dækning af klokkelyng
- Dækning af ene

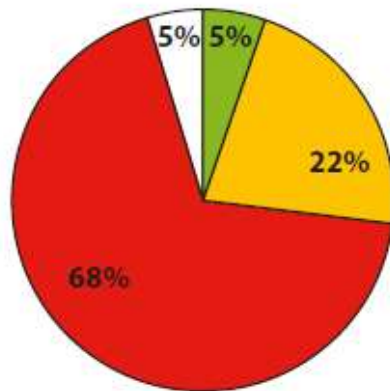
Vurdering af bevaringsstatus

Bevaringsstatus er et resultat af fire delstatus

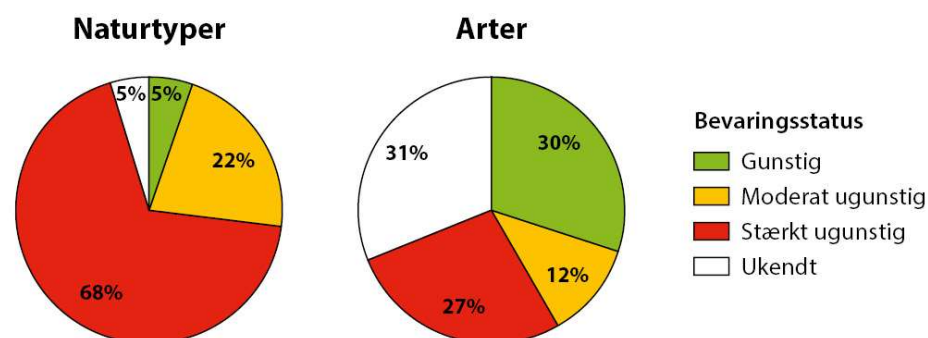
Naturtypernes bevaringsstatus

Bevaringsstatus

- *Bevaringsstatus* er den samlede vurdering på grundlag af de fire grundlæggende statusvurderinger.
- Hvis der er fire günstige, eller tre günstige og én ukendt er den samlede bevaringsstatus günstig,
- Er blot én af delvurderingerne stærkt ugunstig er bevaringsstatus stærkt ugunstig.
- Er én eller flere delvurderinger moderat ugunstig og ingen er stærkt ugunstig, så er bevaringsstatus moderat ugunstig
- I de øvrige tilfælde er bevaringsstatus ukendt

Vurdering af bevaringsstatus 2013

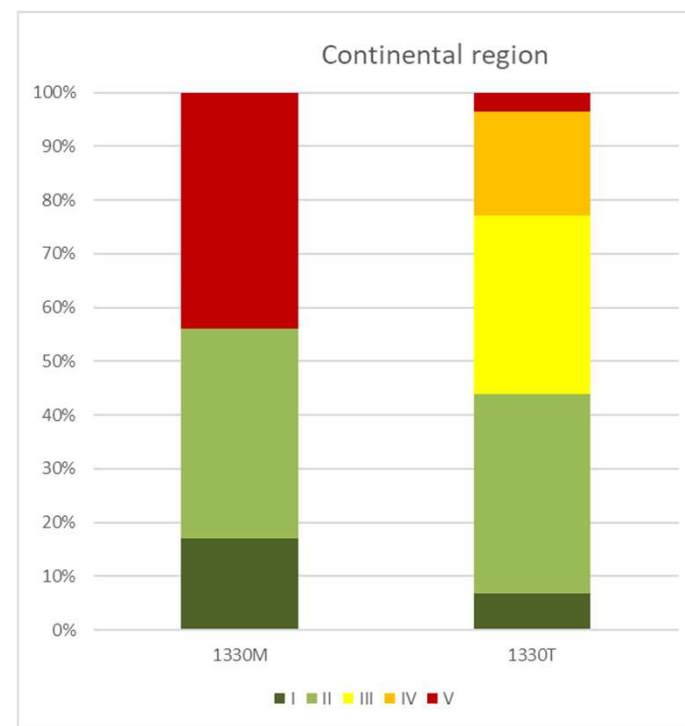
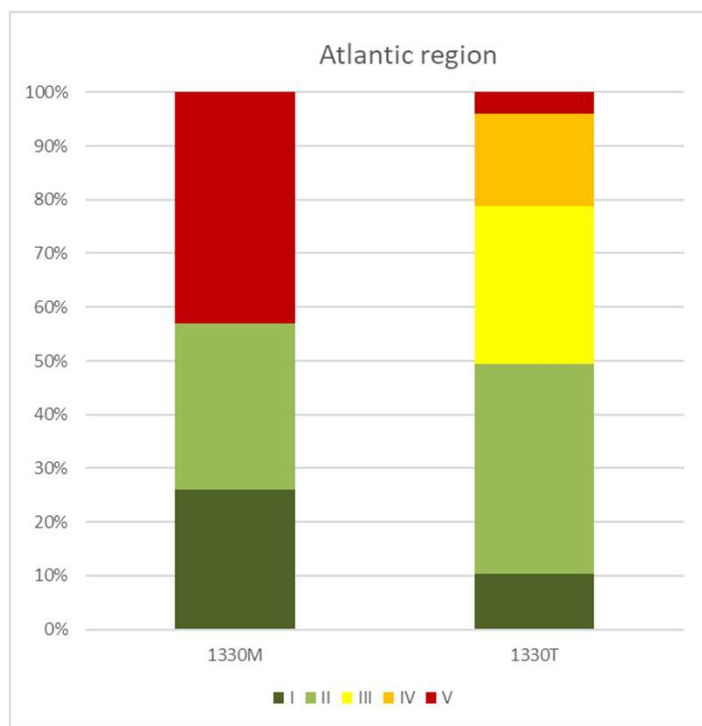

Bevaringsstatus af 60 naturtyper og 82 arter
i to biogeografiske regioner:
90 % af naturtyperne er ugunstige og
39 % af arterne er ugunstige

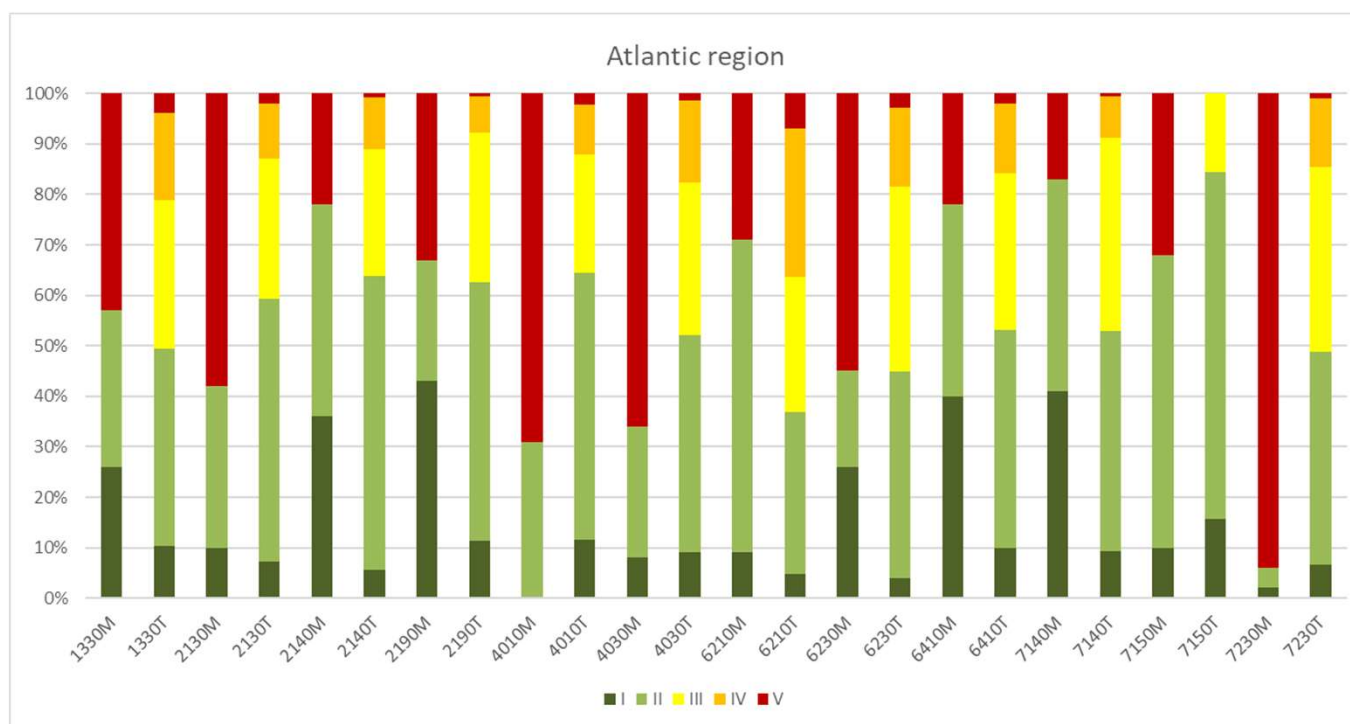
Struktur og funktion Strandeng 2013

Indikator	Niveau	Kriterium		Atlantisk region			Kontinental region		
		S	L	n	S	L	n	S	L
Indikatorer for bevaringsstatus									
Vegetationshøjde (cm) ²	Plot	15	25	556	74%	87%	1.261	64%	85%
Ellenberg´s næringsratio ²	Plot	0,8	0,9	556	47%	79%	1.261	31%	65%
Fosfortal ¹	Plot	3	4	254	46%	83%	567	78%	92%
Antal indikatorarter ¹	Station	3	2,5	556	47%	64%	1.261	42%	51%
Multikriterievurdering									
Inden for habitatområder	Naturtype			553	26%	57%	853	17 %	56%
Uden for habitatområder	Naturtype			3	0%	67%	408	13%	25%
Hele landet	Naturtype			556	26%	57%	1.261	16%	49%

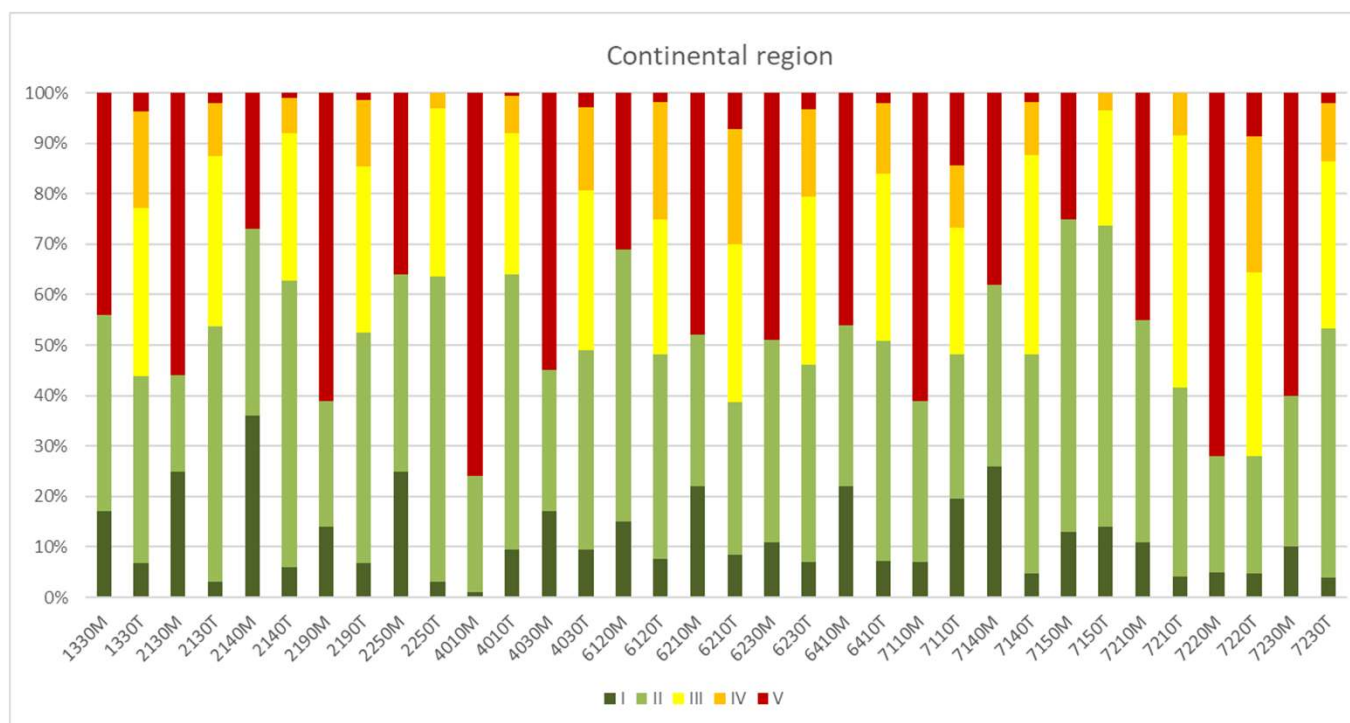
Naturtilstand vs. Multikriterie (Strandeng 1330)

Naturtilstand vs. Multikriterie (Atlantisk region)

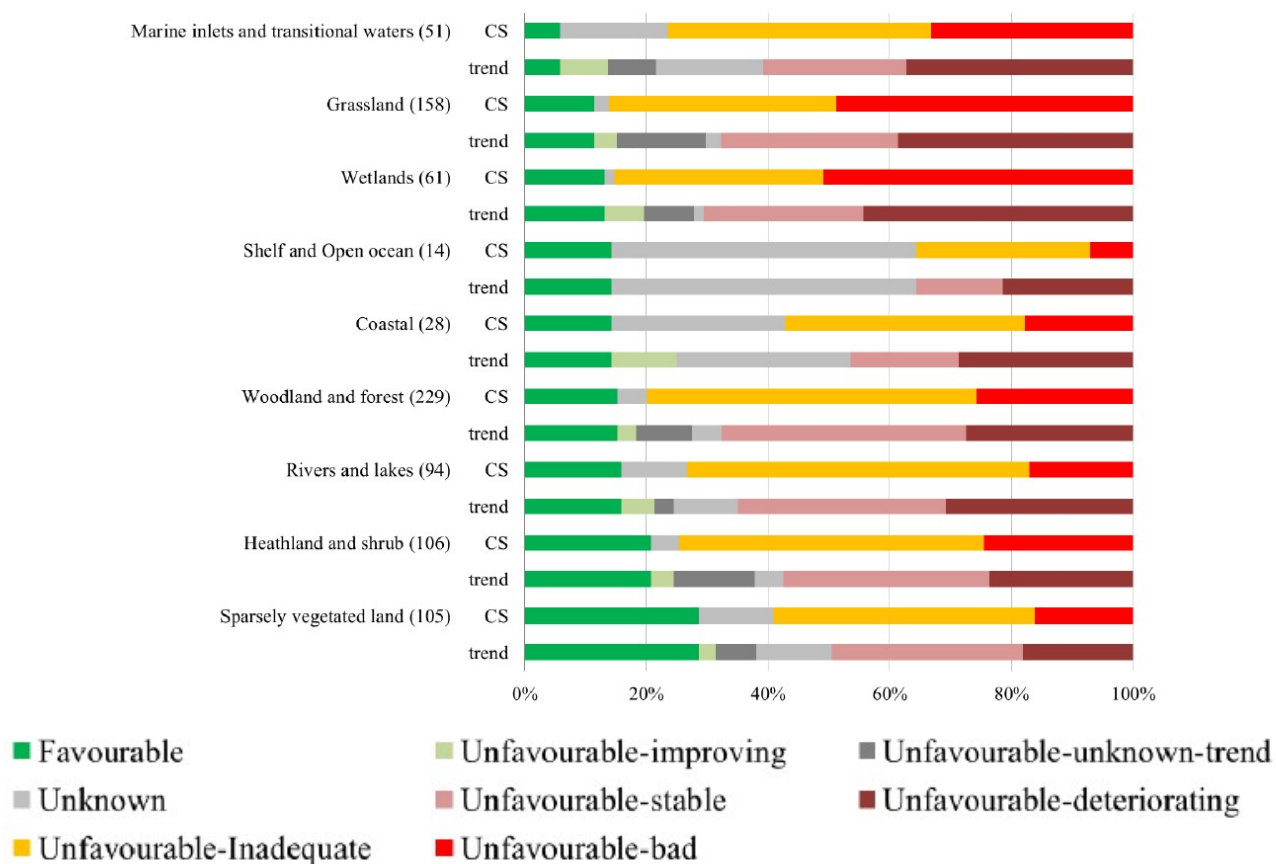
Naturtilstand vs. Multikriterie (Kontinental region)

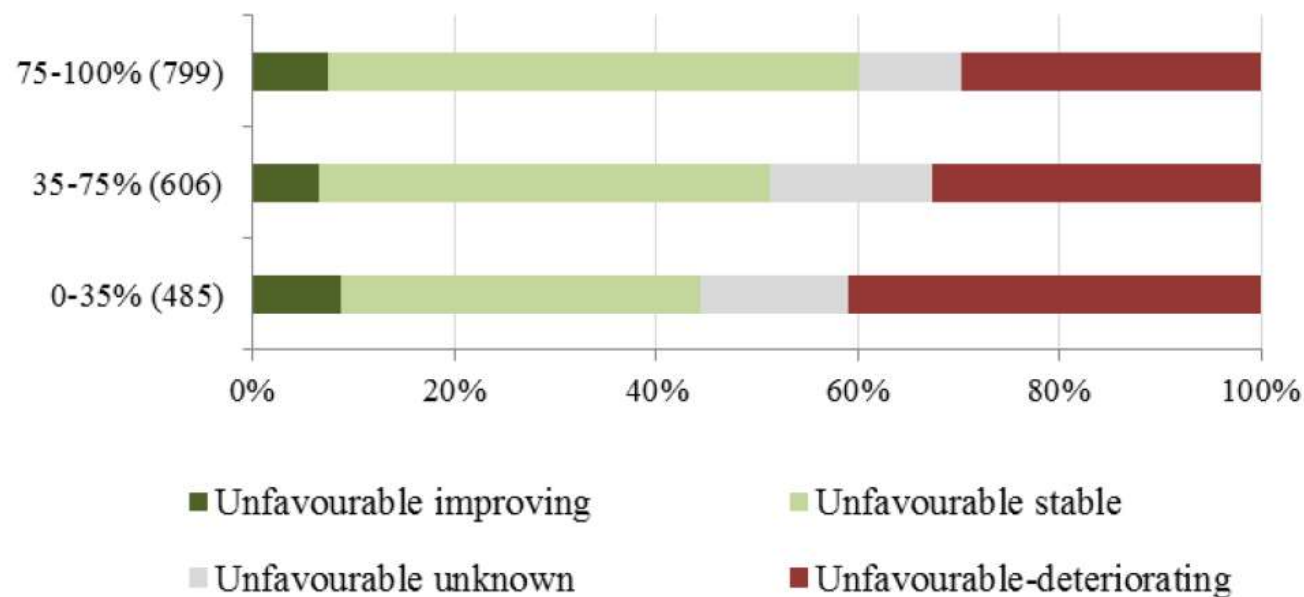
Bevaringsstatus

- Medlemslandene udpeger habitatområderne; udpegningen godkendes af Kommissionen
- Medlemslandene udvælger selv de relevante struktur- og funktionsindikatorer, overvågningsmetoder m.m.
- Medlemslandene fastlægger selv niveauet for gunstig/ugunstig status
- EU's sammenstilling af landenes bevaringsstatus afspejler den indsats landene selv mener er nødvendig for at opfylde målsætningen om gunstig bevaringsstatus

Bevaringsstatus EU

Trends afhængig af Natura 2000-dækning

Tak for opmærksomheden